

**VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
VOJENSKÝ HISTORICKÝ ARCHÍV
BRATISLAVA**

Fond č. 757

**312. t'ázká delostrelecká brigáda
Senica nad Myjavou**

1951 - 1958

Inventár

Bratislava 2016

Ing. Milan Ondruš

Obsah

Úvod.....	3
Vývoj pôvodcu registratúry.....	3
Vývoj registratúry v období existencie	4
Využitie archívnych záznamov	5
Inventár.....	6
Menný register.....	9
Miestny register.....	10
Vecný register.....	11
Skratky.....	12
Odporúčaná literatúra:.....	17

Ú v o d

Prvé zmienky o delostrelectve sa datujú na začiatok 14. storočia. Svojich predchodcov malo vo vojnových strojoch, metajúcich ťažké alebo zápalné predmety do opevnených miest bez použitia strelného prachu. Všeobecne sa vyskytovali vzácne a vývoj vojenstva neovplyvnili. Vznik delostreleckých zbraní je spojený s využitím strelného prachu. Palná zbraň je európskym objavom, asi na prelome 13. a 14. storočia. V polovici 14. storočia boli známe už vo väčšine Európy. <http://www.ib777.com/casodn/?p=186>

Delostrelectvo sa vyčlenilo spomedzi ostatných druhov vojsk takmer okamžite po vzniku prvých ťažkých strelných zbraní v priebehu 14. storočia. Bolo to najmä kvôli špecifickej obsluhu, preprave, využitiu aj účinkom delostreleckej paľby. V boji sa delostrelectvo sústreďuje hlavne na palebnú podporu iných druhov vojsk.

Delostrelecké zbrane rozdeľujeme do dvoch základných skupín. Prvú skupinu tvoria palné zbrane a druhú skupinu raketové zbrane.

Vývoj pôvodcu registratúry

Rozkazom NŠ 2.vojenského okruhu Trenčín č. 0010443-0-1951 zo 7. septembra 1951 sa premiestňuje 6.ťažká delostrelecká brigáda dňom 25.9.1951 do posádky Senica z mierovej posádky Kežmarok a Podolinec, materiál z VVT Lešť. Veliteľom bol plk. Belanský Leopold (neskôr mjr. del. Starý Rudolf). Z dôvodu malej kapacity ubytovacích priestorov sa MDO presúva 16.10.1951 do posádky Pezinok (V2.VO-VD-0201388 D 1951). V roku 1952 je postavená budova dozorného autoparku, automobilné dielne a roku 1953 – remízy autoparku. Veliteľom v rokoch 1953 – 56 bol pplk. Ján Beneš. Pod názvom 6.ťažká delostrelecká brigáda pôsobí v Senici do 1.10.1956, kedy je premenovaná na 312.ťažkú delostreleckú brigádu a je podriadená veliteľstvu 6.delostreleckej divízie Holešov, ktorá je podriadená 2.vojenskému okruhu Trenčín. Skladá sa z troch oddielov 152mm húfnic. Dňom 1.10.1958 je reorganizovaná na 3. delostrelecký pluk. Stáva sa súčasťou 3. motostreleckej divízie v Kroměříži a preberá názov Liptovský po zrušení 3. delostreleckom pluku v Bzenci. Má štyri oddiely 122mm húfnic. Veliteľom 1.delostreleckého oddielu bol kpt. Augustín Tvrdý a jeho velitelia batérií npor. Jaroslav Sýkora a npor. Štefan Kolen. Veliteľom veliteľskej čaty bol npor. Ján Lehuta.

zdroj - https://www.geocaching.com/geocache/GC2XKJJ_senicke-kasarne?guid=4818eae-b4da-4fc1-b9c4-c60a3b2979ee

Časová os vývoja útvaru

- XI-XII/1950 – reorganizáciou v armáde novo vytvorené: - 6. ťažká delostrelecká brigáda Kežmarok, Podolíneec,
- pridelené krycie číslo - VÚ 3848 Kežmarok – výnos MNO čj. 04 ŠO z 1.1.1951,
- od 1951 - určenie novej posádky Senica – R MNO-GŠT čj. 001460-OS z 30.8.1951,
- 25.9.1951 - rozkaz k premiestneniu MNO-gšt/OS čj. 001185-OS-1951)) a podriadenie veliteľstvu 2. vojenského okruhu,
- 9.5.1955 - rozkazom prezidenta republiky udelený historický názov „POVAŽSKÁ“ (čj. 006/55),
- 1.10.1956 - reorganizáciou armády zrušené: - 6. ťažká delostrelecká brigáda Senica,
 - reorganizáciou armády vytvorené: - 312. ťažká delostrelecká brigáda Senica a podriadená veliteľstvu 6. delostreleckej divízie Holešov na Morave podriadenej veliteľstvu 2.vojenského okruhu,
- 1.10.1958 - reorganizáciou armády reorganizované: - 312. ťažká delostrelecká brigáda Senica na 3. delostrelecký pluk Senica (VÚ 3848), podriadený 3.motostreleckej divízii Kroměříž.

Zdroj: archívne záznamy a <http://plnapolni.blog.cz/en/0903/povalecne-vojsko2>

Poznámka: V tomto období bola vytvorená 312.ťdb Lipník nad Bečvou z 29. delostreleckého pluku Přerov, čo zvädza k pokračovaniu existencie 312.ťdb Senica.

Vzhľadom k uvedenému zostali od 1. októbra 1958 spisy 312.ťdb Lipník nad Bečvou vo VHA Praha. Podľa záznamov v PKL je celá kronika oboch útvarov vo VHA Praha ako 312.ťdb.

Vývoj registratúry v období existencie

Spisová a archívna služba v armáde sa riadila rezortnými predpismi a nariadeniami, kde hlavným predpisom bol Adm-1-1 (Spisová a archívna služba v ČSĽA). Štruktúra archívov a systém využívania archívnych dokumentov umožňoval odovzdávať do archívov ČSĽA aj písomnosti obsahujúce utajované skutočnosti. Sprístupnenie takýchto nosičov informácií širokej odbornej a laickej verejnosti bolo umožnené rozkazom ministra obrany SR č. 38/2004, ktorým boli odtajnené archívne záznamy vzniknuté z činnosti organizačných zložiek armády dislokovaných na Slovensku z rokov 1945 až 1992 (vo VHA Bratislava sú uložené do roku 1970 a vo Va-centrálnej registratúre Trnava roky 1971 až 1992). Vzhľadom k veľkému množstvu písomného materiálu (12 tis. škatúl) je vyznačenie odtajnenia vykonávané až pri poskytovaní požadovaného dokumentu žiadateľovi.

Spisový materiál bol po uzatvorení odovzdávaný spisovňou útvaru do Archívu ČSĽA Olomouc, kde bol vykonávaný výber dokumentov a skartačné konania podľa platného skartačného poriadku a plánu. Vybrané dokumenty boli odovzdané na trvalé uloženie do VHA Praha, odkiaľ boli pri delimitácii po rozdelení Českej a Slovenskej federatívnej republiky prevzaté do VHA Bratislava.

V rámci fondu 312.ťdb Senica je spracovaný spisový materiál a rozkazy z rokov 1951 až 1958.

Vo fonde sa nachádzajú písomnosti 6. delostreleckej brigády z rokov 1953 až 1956.

Využitie archívnych záznamov

Po spracovaní má fond 312.Ťdb Senica 9 škatúl písomného materiálu. Pri spracovaní boli dokumenty zaradené do podskupín s ohľadom na rok vzniku písomnosti. Dokumenty sú spracované v slovenskom alebo českom jazyku.

Spracované dokumenty môžu osloviť široký okruh bádateľov, ktorí sa zaoberajú vojenskými dejinami Slovenska, vývojom letectva v armáde a vplyvom politického systému na budovanie ozbrojených síl.

Pre uľahčenie orientácie slúžia abecedne spracované registre - menný, miestny a vecný.

Nakoľko pri spracovaní dokumentov boli použité skratky bežné len v podmienkach armády a bez ich ovládania môžu byť poskytované informácie nezrozumiteľné, je v inventári spracovaný prehľad použitých skratiek s ich významom.

Inventár je členený podľa tematických celkov s príslušným inventárnym číslom. Na konci tematického celku je vyznačené uloženie dokumentov v príslušnej škatuli.

Pri požiadavke na štúdium je potrebné uviesť názov fondu, číslo inventárnej jednotky, číslo škatule a číslo písomnosti (ak je požadovaná jednotlivina a je číslo písomnosti uvedené). V zásade sa predkladá na štúdium celá inventárna jednotka.

V publikácii pri citovaní archívneho dokumentu uvádzajte názov archívu, značku fondu, inventárne číslo a číslo písomnosti, napr. „VHA Bratislava, f. 312.Ťdb Senica, i. č.2, č.2134“.

I n v e n t á r

1. Odtajnené písomnosti

rok 1951

- Zápisnica z odovzdania a prevzatia agendy od 5. delostreleckej brigády a 6.delostreleckej brigády.
- Oznámenie krycieho čísla 6.delostreleckej brigády Kežmarok.
- Príprava novej dislokácie útvaru v Senici.
- Rozkaz k premiestneniu 6. del. brigády z Kežmarku a Podolínce do Senice.
- Presun MDO 6.del. brigády dočasne do Pezinka.
- Zápis o prevzatí a odovzdaní vecí a funkcie veliteľa 6. del. brigády pplk. del. Leopoldom Belanským do podriadenosti mjr. del. Rudolfa Starého.
- Hlásenie prebytočného intendančného materiálu na odsun do Intendančného strediska Nitra.
- Hlásenie o zranení npor. del. Jozefa Vanču.

rok 1952

- Sťažnosť por. Vladimíra Pytlíka na jeho zaradenie v útvere.
- Rozsudok Čestného súdu 6. delostreleckej brigády vo veci obvineného por. del. Vladimíra Pytlíka.
- Zápis o jesennej inšpekčnej prehliadke bojovej a politickej prípravy v brigáde.

rok 1953

- Písomnosti vyšetrovania dopravnej nehody s následkom smrti slob. Ladislava Studeného.
- Zaslание zoznamu a odznakov pre vyznamenaných vzorných vojakov.
- Doklady Čestného súdu k činnosti por. Josefa Šírka.

rok 1954

- Správa k prípadu dobrovoľnej smrti čat. Josefa Tobiáša, absolventa bohosloveckej fakulty.

rok 1955

- Hlásenie o úraze voj. Zdeňka Šimčíka spôsobeného pri natáčaní pásového traktora.
- Hlásenie o stave bojovej a politickej prípravy vo výcvikovom roku 1955.
- Predloženie výťažku „B“ kroniky útvaru.
- Zápis z kontroly veliteľskej prípravy vykonanej mjr. Zdeňkom Šonkom z V2VO-VD.
- Výsledky triednych skúšok radistov 6.ťdb a 205.ptdp.
- Zápis o vykonanej skupinovej kontrole a pomoci komisiou veliteľa brigády v 2.oddiely.
- Mesačné hlásenie KSC, ČSM a vyhodnotenie VČS DO KSC.
- Zápis o výsledku skúšky triednych radistov.
- Zápis o jarnej prehliadke bojovej a politickej prípravy brigády.

rok 1956

- Správa o vykonaní reorganizácie 6.ťažkej delostreleckej brigády na 312.ťažkú delostreleckú brigádu (čj.001004-OS/56).
- Správa o vykonaní reorganizácie k 15.10.1956.

- Objednávka na vyhotovenie pečiatok útvaru a posádkovej správy.
- Organizačné zmeny v ČSLA k 1.10.1956 – zrušenie 6.ťdb a zriadenie 312.ťdb (výnos MNO čj. 0065461-OMS z 24.8.1956).

rok 1957

- Zápis o komisionálnom odovzdaní a prevzatí tábora VVP Lešť-Riečky od 313.rmb pre potreby 312.ťdb.

Šk.č. 1, 29 sp. zl.

2. Neutajované písomnosti

rok 1952

- Vyšetrovací spis dopravnej nehody npor. Jozefa Vanču na motocykli Jawa250 ev.č. 7269.

rok 1953

- Hlásenie dopravnej nehody slob. Ladislava Studeného na Tatre T-128 s následkom smrti vodiča.
- Doklady z vyšetrovania náhlej smrti slob. Jozefa Jenisa.
- Trestné oznámenie na voj. Ladislava Ducza za spôsobenú smrť čat. Miroslava Gavlasa.

rok 1956

- Zápis o úmrtí čat. Antonína Šveca pri dopravnej nehode na dovolenke v mieste bydliska.

Šk.č. 1, 5 sp. zl.

3. Rozkazy - neutajované:

Denné veliteľ'a 6.db	-	r. 1951	-	č. 1 – 117
Denné veliteľ'a 6.ťdb	-	r. 1952	-	č. 1 – 226
Denné veliteľ'a 6.ťdb	-	r. 1953	-	č. 1 – 266
Denné veliteľ'a 6.ťdb	-	r. 1954	-	č. 1 – 270
Denné veliteľ'a 6.ťdb	-	r. 1955	-	č. 1 – 272
Denné veliteľ'a 6.ťdb	-	r. 1956	-	č. chýbajú
Denné veliteľ'a 312.ťdb	-	r. 1957	-	č. 98 – 379
Denné veliteľ'a 312.ťdb	-	r. 1958	-	č. 1 – 190
Šk.č. 2, 1 zložka (ročník 1951)				
Šk.č. 3, 1 zložka (ročník 1952)				
Šk.č. 4, 1 zložka (ročník 1953)				
Šk.č. 5, 1 zložka (ročník 1954)				
Šk.č. 6, 1 zložka (ročník 1955)				
Šk.č. 7, 1 zložka (ročník 1957)				
Šk.č. 8, 1 zložka (ročník 1958)				

4. Rozkazy - odtajnené:

Veliteľ'a 312. řdb	-	r. 1956	-	č. 9, 10
	-	r. 1957	-	č. 11 - 47

Šk.č.9, 1 kniha

5. Spoločenské organizácie 312. ťdb Lipník nad Bečvou:

- Zápiy volenej straníckej komisie (1961 – 1964) 312. kanónovej delostreleckej brigády.
 - Stranícke posudky z roka 1964.
- Šk.č. 9, 1 kniha + 1zložka (81 listov)

Menný register

<i>Priezvisko</i>	<i>meno</i>	<i>vzťah k armáde</i>	<i>inventárne číslo</i>
B			
Belanský	Leopold	pplk. del.	1,
D			
Ducza	Ladislav	voj.	2,
G			
Gavlas	Miroslav	čat.	2,
J			
Jenis	Jozef	slob.	2,
P			
Pytlík	Vladimír	por.del.	1,
S			
Starý	Rudolf	mjr. del.	1,
Studený	Ladislav	slob.	1, 2,
Š			
Šírka	Josef	por.del.	1,
Šimčík	Zdeněk	voj.	1,
Šonka	Zdeněk	mjr.	1,
Švec	Antonín	čat.	2,
V			
Vančo	Jozef	npor.del.	1, 2,
T			
Tobiáš	Josef	čat.	1,

Miestny register

Názov inventárne číslo

K

Kežmarok 1,

L

Lešť - Riečky 1,

N

Nitra 1,

P

Podolínec 1,

Pezinok 1,

S

Senica 1,

V e c n ý r e g i s t e r

<i>Výraz</i>	<i>inventárna jednotka obsahujúca výraz</i>
dopravná (letecká) nehoda	1, 2,
odovzdanie funkcie	1,
organizačné (zmeny)	1,
sťažnosť	1,
úmrtie, smrť	1, 2,
úraz	1,
zápis/zápisnica	1, 2,

Skratky

<u>Skratka</u>		<u>plné znenie</u>
2VO	-	2.vojenský okruh
3. 5RP	-	tretí päťročný plán
ABF	-	armádny bytový fond
abs.	-	absolvent VKVŠ
AOZ	-	Automobilový opravárenský závod
ATU	-	automatická telefónna ústredňa
AU	-	Automobilové učilište
b. j.	-	bytová jednotka (byt)
bPS	-	brigáda pohraničnej stráže
CO	-	civilná obrana (ochrana)
COK	-	civilná obrana kraja
COOK	-	civilná obrana okresu
ČSD	-	Československé štátne dráhy (železnica)
ČSLA	-	Československá ľudová armáda
ČSM	-	Československý zväz mládeže (svaz)
ČSSR	-	Československá socialistická republika
DA	-	dom armády
del.	-	delostrelectvo
des.	-	desiatnik
DN	-	dopravná nehoda
DO	-	dielčia organizácia
DOV	-	doplňovacie okresné veliteľstvo (neskôr OVS)
DŠ	-	dierny štítok
DZ	-	delostrelecká základňa
FVZ	-	filtračné vzduchotechnické zariadenie
GR	-	generálne riaditeľstvo
HPS	-	hlavná politická správa
HZ (HS)	-	hospodárska zmluva
CHL	-	chemické laboratórium
CHZJD	-	Chemické závody Juraja Dimitrova

Odporúčaná literatúra:

1. Bílek, J. a kol.: Vojenské dejiny Československa V. diel (1945-1955) Naše vojsko 1989, Praha
2. Štaigl, J., Štefanský, M.: Vojenské dejiny Slovenska, VI. zväzok (1945-1968), Magnet Press, Slovakia s.r.o. 2007
3. Vojenská história, časopis pre vojenskú históriu, múzejníctvo a archívniectvo, VHÚ Bratislava
4. Buzalka, J.: História civilnej ochrany na našom území, skriptá 2012, ISBN: 978-80-8054-527-7
5. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Stredoslovenského kraja – inventár 2015
6. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Západoslovenského kraja – inventár 2015
7. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Východoslovenského kraja – inventár 2016
8. Ondruš, M.: Štáb civilnej obrany Slovenska „SSR“ Bratislava – inventár 2016
9. Ondruš, M.: 6. prápor CO Malacky – inventár 2016
10. Ondruš, M.: Letecká strelnica Kuchyňa - inventár 2015
11. Ondruš, M.: Veliteľstvo 4. oblasti Bratislava – inventár 2002
12. Ondruš, M.: Veliteľstvo „Východ“ - inventár 2008

www.vhu.sk

www.valka.cz

www.vojenstvi.cz

<http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&cat=283>

<http://www.minv.sk/?civilna-ochrana>

Názov fondu: **312. ťažká delostrelecká brigáda
Senica**

Kód fondu: 757

Roky: 1951 - 1958

Značka fondu: 312.ťdb Senica

Počet archívnych škatúl: 9

Fond usporiadal: Ing. Milan Ondruš

Inventár spracoval: Ing. Milan Ondruš

Inventár napísal: Ing. Milan Ondruš

Počet výtlačkov: 6

Rok vydania: 2016

Schválil: Mgr. Peter Kralčák, PhD.